

CZĘŚCI MOWY

CZĘŚCI MOWY ODMIENNE

1. CZASOWNIK

co robi? Co się z nim dzieje?

Oznacza czynność i stan

Odmienia się przez:

- osoby (ja, ty, on, my, wy, oni)
- liczby (l. pojedyncza, l. mnoga)
- czasy (cz. teraźniejszy, cz. przyszły, cz. przeszły)
- rodzaje (w l. pojedynczej- r. żeński, męski i nijaki; w l. mnogiej - r. męskoosobowy i niemęskoosobowy)

Mają 3 strony: czynną, bierną i zwrotną

Mają 3 tryby: oznajmujący, przypuszczający, rozkazujący

Odmiana czasowników to **KONIUGACJA**

2. RZECZOWNIK - kto? co?

Oznacza osobę, przedmiot, zwierzę, uczucia, zjawiska przyrody

Odmienia się przez:

- **przypadki**:

Mianownik - kto?, co?

Dopełniacz - kogo?, czego?

Celownik - komu?, czemu?

Biernik - kogo? co?

Narzędnik - z kim?, z czym?

Miejscownik - o kim?, o czym?

Wołacz - o!

- liczby (l. pojedyncza i l. mnoga)

Mają 3 stałe rodzaje: męski, żeński i nijaki

Odmiana rzeczownika to **DEKLINACJA**

3. **PRZYMIOTNIK** - jaki? jaka? jakie?, który? która? które?, czyj? czyja? Czyje?

Oznacza cechę

Jest określeniem rzeczownika

Odmienia się przez:

- przypadki
- liczby
- rodzaje

Przymiotniki podlegają stopniowaniu np.: miła - miłsza - najmiłsza

4. **LICZEBNIK** - ile? który z kolei?

Oznacza ilość i kolejność np.: pierwszy - drugi - trzeci

Odmieniają się jak przymiotniki

5. **ZAIMEK**

Zastępuje inne części mowy

Zaimek rzeczowny - ja, oni, my, kto, co, wszyscy, nic

Zaimek przymiotny - taki, mój, nasz, który, ten, my

Zaimek liczebnik - ile, tyle, kilka, ileś

Zaimek przysłowny – tu, tam, gdzie, kiedy

CZĘŚCI MOWY NIEODMIENNE

1. **PRZYŚLÓWEK** - jak? gdzie? kiedy?

Nazywa różne okoliczności wykonania czynności oraz natężenie cechy

2. PRZYIMEK

Wskazuje na położenie czegoś w przestrzeni i stosunki między wyrazami np.: nad, pod, w, z, przed

W połączeniu z rzeczownikiem tworzy wyrażenie przyimkowe

3. SPÓJNIK

np.: i, oraz, albo, lub

Łączy wyrazy lub zdania składowe w zdaniu złożonym

4. PARTYKUŁA

np.: bym, byś, byście, no, czy, niech

Ma za zadanie uwydatnić pytanie, rozkaz, przypuszczenie, życzenie.

Wzmacnia lub modyfikuje wypowiedź

5. WYKRZYKNIK

np.: hej!, halo!, uff, brrrr, ojej

Wyraża stany uczuciowe lub wolę mówiącego